

Vyjádření školitele k doktorandskému studiu pana Mgr. Jiřího Šoukala

Kolega Šoukal odevzdal v Ústavu hospodářských a sociálních dějin na FF UK v Praze disertační práci ***Volný čas jako prostor pro seberealizaci v období 1918-1938 v českých zemích*** (2021), která čítá 352 stran.

Doktorandské studium absolvoval v letech 2013-2021 a spolupráce s ním byla bezproblémová. Závěrečnou doktorandskou státní zkoušku složil v říjnu 2016. Během svého doktorandského studia začal pracovat na některých grantových projektech v Masarykově ústavu a archivu AV ČR. V této souvislosti je třeba uvést zejména poslední grantový výstup: M. FRANC a kol.: *Habitus českých vědců. Příklad dvou generací*. MÚA AV ČR, Praha 2021. Právě v této publikaci se panu Šoukalovi podařilo propojit téma volného času s tématem dějin vědeckých institucí a vědců v kapitole *Volný čas vědců*. K tomu ještě dodejme, že v listopadu 2018 se účastnil konference European Society for the History of Science (ESHS) v Londýně, kde přednesl příspěvek *Czech Professors from medical faculties and their career strategy during World War II*.

K pozitivům Šoukalova doktorandského studia patří také to, že o problematice volného času publikoval ještě před dokončením své disertace několik odborných článků a jednu monografii.¹ S tématem letních bytů, na něž se soustředovala jeho diplomová práce (2013), vystoupil na 11. sjezdu českých historiků v Olomouci v roce 2017. Dále se zúčastnil mezioborové konference Na prahu nové doby uspořádané Ústavem státu a práva AV ČR u příležitosti 100. výročí vzniku Československé republiky, kde přednesl referát *Státní svátky za první republiky*. V rámci práce na své disertaci také absolvoval pobyt na Filozofické fakultě univerzity v Záhřebu (2016) díky programu CEEPUS a opakovaně studoval ve vídeňské Österreichische Nationalbibliothek (2014, 2017, 2019, 2021).

Z jeho disertace je dobře patrné, že se zaměřuje na téma volného času v době první československé republiky dlouhodobě a činí tak s nevšedním zájmem. Jeho badatelský výkon má vnitřně vyvážený charakter, neboť v něm existuje jistá rovnováha mezi pramenným výzkumem, konceptualizací tématu a výsledným jazykovým zpracováním, jež má přehledový charakter. Zároveň umí plasticky ukázat na různá seberealizační pole, v nichž se volný čas

---

¹ J. ŠOUKAL, S. VANČUROVÁ: Cestování Čechů na jihoslovenské pobřeží ve dvacátých letech 20. století. *Historická sociologie* 2/2014, s. 63–78; J. ŠOUKAL: Prázdninové osady v době první republiky. *KUDĚJ*, 2015, č. 1-2, s. 53–73; J. ŠOUKAL: Univerzitní profesori na letních bytích v první polovině 20. století. *Historická geografie*, 2018, č. 2), J. ŠOUKAL: Slasti a strasti letních bytů. *Život na letních bytech a v letních vilách v éře první republiky*. Academia, Praha 2016.

projevoval. Navíc lze konstatovat, že Jiřímu Šoukalovi se z výzkumu volného času podařilo učinit důležité téma moderních sociálních dějin, jež by mohlo svým pojetím zaujmout i širší veřejnost v případě, že by byla jeho disertace vydána tiskem.

Z konceptualizačních podnětů, jichž je v Šoukalově textu celá řada, pro něj měla zvláštní význam pyramida lidských potřeb amerického psychologa A. H. Maslowa a vymezení sfér volného času u francouzského sociologa Joffre Dumazediera (s. 18 aj.). Z domácích badatelských vzorů šlo zřejmě o publikaci Martina France a Jiřího Knapíka: *Volný čas v českých zemích 1957-1967* (2013). Ke kladům jeho disertace nepochybně patří i to, že v ní zdařile využil nejen běžné prameny, jež se mu nabízely, nýbrž i krásnou literaturu a film a počínal si přitom s nepochybnou nápaditostí. Některé podněty přitom čerpal od Martina France, jemuž za to na začátku své disertace děkuje.

Volný čas pan Šoukal chápe především jako seberealizaci lidí v mimopracovní době, a to v přírodě, sportu a ve sféře lidského snění, resp. říší fantazie. Ze sociálního hlediska klade důraz na městské střední vrstvy a jejich generace (s. 14 aj., viz též rekapitulaci na s. 305-311), resp. na to, čím se příslušníci starších středních vrstev v meziválečném Československu lišili v trávení volného času od mladších. V této souvislosti věnuje též pozornost genderovým aspektům této problematiky. Pro případ knižního vydání jeho disertace bych doporučoval, aby v něm sevřeněji vyjádřil svůj názor na to, proč si vybral právě střední vrstvy za předmět svého výzkumu. Svůj význam by mělo, kdyby se při této příležitosti formuloval svůj názor na to, čím se v meziválečném Československu lišily ve svém pojetí kultury volného času od vrstev vyšších a nižších.

Domnívám se, že pan Jiří Šoukal napsal nadstandardní disertační práci, jež 1. splňuje požadavky, které jsou na tento kvalifikační text kladeny. Proto ji 2. doporučuji k úspěšné obhajobě a 3. její text navrhuji klasifikovat jako prospěl.

V Praze 30. 11. 2021

prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.

